

Er ref/dnr: KN2023/03051

Vårt dnr: 2023/0088

Klimat- och
näringslivsdepartementet
Kemikalieenheten, Kemikalier och avfall

Stockholm 25 augusti 2023

Yttrande över promemoria om cirkulär hantering av textil och textilavfall

Sammanfattning av förslaget

Klimat- och näringslivsdepartementet har lämnat förslag som syftar till att genomföra kravet i ändringsdirektivet (EU) 2018/851 gällande införande av separat insamling av textilier senast den 1 januari 2025. Ändringsdirektivet innebär också krav på medlemsstaterna att vidta åtgärder för att förebygga avfallsgenerering genom att uppmuntra återanvändning och inrättande av system som främjar reparation och återanvändning, särskilt av produkter som textilier. Kravet om att främja återanvändning föreslås uppfyllas genom att kommunen lämnar information till hushåll och verksamhetsutövare att se till att textil återanvänds när det är möjligt. Enligt förslaget bör kommunerna även fortsättningsvis ha ansvar för insamling av textilavfall som kommunalt avfall. Den som har textilavfall ska sortera ut det och förvara det skilt från annat avfall och den som samlar in textilavfall ska samla in det separat.

Allmänna synpunkter

Överproduktion och konsumtion av textilier medför idag stora miljöproblem. Enligt förslaget kräver dessa utmaningar genomgripande förändringar som ligger i linje med den europeiska gröna given ambition att tillväxten ska vara hållbar, klimatneutral, energi- och resurseffektiv samt att den ska respektera naturen och fokusera på en cirkulär ekonomi. Med vetskap om dessa stora utmaningar och möjligheter för den cirkulära ekonomin finner Naturskyddsföreningen förslaget i sin nuvarande form ofullständigt.

Klimat- och näringslivsdepartementet anger att det pågående arbetet med att ta fram EU-harmoniserande regler för producentansvar för textil kan innebära att producentansvar införs och att frågan om hur ett sådant system ska fungera i Sverige då behöver utredas på nytt. Naturskyddsföreningen tycker att det i avvaktan av kommande producentansvar är av vikt att inte föreslå för detaljerade krav för utsortering, men tycker att förslaget i sin nuvarande form inte tar tillräcklig hänsyn till hur konsumenter och kommuner ska hantera och minimera textilavfall på ett bra sätt fram till ett fungerande producentansvar.

Naturskyddsföreningen avstyrker förslaget med hänvisning till att konsekvensanalys för hur stora mängder utsorterat textilavfall ska hanteras saknas. Förslaget saknar också åtgärder för inrättande av system som främjar reparation och återanvändning.

Specifika synpunkter

Kommuner tilldelas ansvar för insamling

Naturskyddsföreningen är positiva till att kommunerna tilldelas ansvaret att hantera insamling av textilt avfall, men i underlaget framgår inget gällande hur de insamlade textilierna skall förvaras. Det tydliggörs endast att avfallet skall förvaras separat från annat avfall. I de fallen avfallet inte tas om hand av aktörer inom second handsektorn behöver det finnas en analys gällande vad som skall hända med det insamlade textila avfallet och hur länge det förväntas lagras. Då man i förslaget uttrycker att förbränning bör undvikas behöver det vara klart vad oönskat textilt material skall förvaras tills det finns en plan för det. Idag är det enligt underlaget endast 50 kommuner som samlar in textilier separat, då ofta i samarbete med välgörenhetsorganisationer. Det är oklart om dessa har möjlighet att ta hand om avfallet från ytterligare kommuner. Enligt Avfall Sverige är det fler än 50 kommuner som har separat insamling av textilier för återanvändning, men färre som har separat insamling för textilavfall.

Svårt att sortera ut rätt

Att begränsa vilken typ av textilier som skall samlas in till att omfatta kläder, hemtextil, inredning, väskor och accessoarer av textil tror vi gör det svårare för hushåll och verksamheter att sortera ut rätt. Definitionen av vad som avses med hemtextilier är dessutom oklar och avfall från textil produktion nämns inte. Det hade varit enklare om kommunerna kan samla in samtliga textila produkter och sedan själva

avgöra vilka som ej går att hantera eller återvinna. Att lägga detta ansvar på hushåll och verksamheter kräver stora utbildningsinsatser och ökar risken för att man går den enkla vägen och slänger sitt textila avfall i brännbart.

Servicenivån riskerar skilja sig åt

Att man valt att inte ställa några krav på servicenivån för att ge mer frihet till aktörer som skall hantera insamling gör att det känns väldigt oklart hur omfattande insamlingen kommer att bli. En kommun kan då uppfylla kraven på insamling genom fåtal insamlingspunkter eller genom ett utbrett nätverk. Det gör att insamlingen inom olika kommuner troligtvis kommer skilja stort.

Vaga informationskrav

Förslaget kring att uppmuntra återanvändning är inte skarpt nog och det är ytterst troligt att det inte ger någon effekt alls. Att kommuner endast behöver åta sig att informera hushåll och verksamheter om vikten av återanvändning kommer troligtvis inte få något större genomslag. Förslaget definierar inte på vilket sätt informationen skall förmedlas vilket ger kommunerna fria händer. Då spridande av den här typen av information blir en kostnad i resurser för kommunen finns det anledning att tro att informationsförmedlandet hålls till ett minimum. Det skulle räcka för en kommun att ha information på sin hemsida eller vid ett tillfälle skicka ut information i posten vilket endast når en del av alla hushåll och verksamheter. Med detta förslag finns det inga incitament för hushåll och verksamheter att utöva mer återanvändning/återvinning än de gör idag.

Hur ska stora avfallsvolymer hanteras?

Avfall som samlas in separat för att förberedas för återanvändning eller materialåtervinning får som huvudregel inte förbrännas. Idag finns ett fåtal anläggningar för återvinning av textilier och aktörerna för återanvändning tar emot stora volymer där en liten del har avsättning på marknaden. Volymen utsorterad textil kommer att bli mycket stor. Med förslaget blir det en skyldighet för privatpersoner och andra att sortera ut så gott som allt textilt avfall. Man lägger därmed ansvaret på medborgarna.

Begränsad återvinning

De aktörer som samlar in textilt material för materialåtervinning idag är främst intresserade av bomullstextilier eller specifika fiberblandningar. Det saknas idag storskalig materialåtervinning av blandmaterial och olika syntetfibrer. Enligt uppgifter på Naturvårdsverkets webbplats är

andelen textilavfall som materialåtervinns mindre än en procent i Sverige.

Gynna system för att främja återanvändning

I förslagets inledande delar görs en bra beskrivning av de stora miljöproblem som textilsektorn medför, som en följd av överproduktion och överkonsumtion i och med "snabbmodets" utveckling. Att komma till rätta med avfallsberg som slutprodukt i denna linjära modell är en grannliga uppgift. I ändringsdirektivet finns krav om att vidta åtgärder för att förebygga avfallsgenerering genom inrättandet av system som främjar reparation och återanvändning särskilt av textilier. För att främja reparation och återanvändning krävs ekonomiska styrmedel som styr mot cirkulära beteenden och affärsmodeller, såsom momslettnader för reparationer och andrahandsförsäljning, skatt på jungfrulig råvara mm. På EU-nivå pågår ett omfattande lagstiftningsarbete för att styra mot en resurssnål cirkulär ekonomi med produkter som håller länge och som är enkla att reparera. Det är en omställning som även Sverige måste gynna.

Missade möjligheter i en cirkulär omställning

EU-kravet avseende separat insamling av textil har varit reglerat i avfallsdirektivet ett antal år. Först nu lämnas förslag avseende hur kravet ska implementeras. Det är ett ofullständigt förslag som inte tar helhetsgrepp om frågeställningen kring möjligheterna i den cirkulära omställningen så att det blir rätt från början. Naturskyddsföreningen vill se att förslaget fokuserar på återbruk, reparation och minskad konsumtion. Det skulle dessutom göra volymen textilavfall mindre.

Detta remissvar har utarbetats av Gabrielle Skelte, sakkunnig Textil vid rikskansliet, med hjälp av Karin Kruse projektledare Hållbar konsumtion.

För Naturskyddsföreningen

Göteborg dag som ovan

Sofie Munteanu, Avdelningschef Hållbar konsumtion